

Адміністративна відповідальність. Практичне заняття. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх

Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП)

Стаття 17. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність

Особа, яка діяла в стані крайньої необхідності, необхідної оборони або яка була в стані неосудності, не підлягає адміністративній відповідальності.

Стаття 21. Передача матеріалів про адміністративне правопорушення на розгляд громадської організації або трудового колективу

Особа, яка вчинила адміністративне правопорушення, крім посадової особи, звільняється від адміністративної відповідальності з передачею матеріалів на розгляд громадської організації або трудового колективу, якщо з урахуванням характеру вчиненого правопорушення і особи правопорушника до нього доцільно застосувати захід громадського впливу.

Про заходи громадського впливу, застосовані до осіб, які вчинили правопорушення, передбачені статтею 51, частиною першою статті 129, статтями 156, 173, 176, 177, 178–180 цього Кодексу, власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган, або громадська організація повинні не пізніше як у десятиденний строк з дня одержання матеріалів повідомити орган (посадову особу), який надіслав матеріали.

Стаття 22. Можливість звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення

При малозначності вчиненого адміністративного правопорушення орган (посадова особа), уповноважений вирішувати справу, може звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитись усним зауваженням.

Глава 3. АДМІНІСТРАТИВНЕ СТЯГНЕННЯ

Стаття 23. Мета адміністративного стягнення

Адміністративне стягнення є мірою відповідальності і застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів України, поваги до правил співжиття, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Стаття 24. Види адміністративних стягнень

За вчинення адміністративних правопорушень можуть застосовуватись такі адміністративні стягнення:

- 1) попередження;
- 2) штраф;
- 3) оплатне вилучення предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення;
- 4) конфіскація: предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення; грошей, одержаних внаслідок вчинення адміністративного правопорушення;
- 5) позбавлення спеціального права, наданого даному громадянину (права керування транспортними засобами, права полювання);
позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю;
- 5-1) громадські роботи;
- 6) виправні роботи;
- 6-1) суспільно корисні роботи;
- 7) адміністративний арешт;
- 8) арешт з утриманням на гауптвахті.

Законами України може бути встановлено й інші, крім зазначених у цій статті, види адміністративних стягнень.

Законами України може бути передбачено адміністративне видворення за межі України іноземців і осіб без громадянства за вчинення адміністративних правопорушень, які грубо порушують правопорядок.

Стаття 24-1. Заходи впливу, що застосовуються до неповнолітніх

За вчинення адміністративних правопорушень до неповнолітніх у віці від шістнадцяти до вісімнадцяти років можуть бути застосовані такі заходи впливу:

- 1) зобов'язання публічно або в іншій формі попросити вибачення у потерпілого;
- 2) попередження;
- 3) догана або сувородогана;

4) передача неповнолітнього під нагляд батькам або особам, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічному або трудовому колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання.

Стаття 30¹. Громадські роботи

Громадські роботи полягають у виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт, вид яких визначають органи місцевого самоврядування.

Громадські роботи призначаються районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею) на строк від двадцяти до шістдесяти годин і відбуваються не більш як чотири години на день.

Громадські роботи не призначаються особам з інвалідністю першої або другої групи, вагітним жінкам, жінкам, старше 55 років та чоловікам, старше 60 років.

Стаття 31. Виправні роботи

Виправні роботи застосовуються на строк до двох місяців з відбуванням їх за місцем постійної роботи особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, і з відрахуванням до двадцяти процентів її заробітку в доход держави. Виправні роботи призначаються районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею).

Стаття 31¹. Суспільно корисні роботи

Суспільно корисні роботи полягають у виконанні особою, яка вчинила адміністративне правопорушення, оплачуваних робіт, вид яких та перелік об'єктів, на яких порушники повинні виконувати ці роботи, визначає відповідний орган місцевого самоврядування.

Суспільно корисні роботи призначаються районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею) на строк від ста двадцяти до трьохсот шістдесяти годин і виконуються не більше восьми годин, а неповнолітніми — не більше двох годин на день.

Суспільно корисні роботи не призначаються особам з інвалідністю першої або другої групи, вагітним жінкам, жінкам, старше 55 років та чоловікам, старше 60 років.

Стаття 32. Адміністративний арешт

Адміністративний арешт установлюється і застосовується лише у виняткових випадках за окремі види адміністративних правопорушень на строк до п'ятнадцяти діб. Адміністративний арешт призначається районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею).

Адміністративний арешт не може застосовуватись до вагітних жінок, жінок, що мають дітей віком до дванадцяти років, до осіб, які не досягли вісімнадцяти років, до осіб з інвалідністю першої і другої груп.

Стаття 32¹. Арешт з утриманням на гауптвахті

Арешт з утриманням на гауптвахті встановлюється і застосовується лише у виключних випадках за окремі види військових адміністративних правопорушень на строк до десяти діб. Арешт з утриманням на гауптвахті призначається районним, районним у місті, міським чи міськрайонним судом (суддею).

Арешт з утриманням на гауптвахті не може застосовуватися до військовослужбовців-жінок.

Стаття 33. Загальні правила накладення стягнення за адміністративне правопорушення

Стягнення за адміністративне правопорушення накладається у межах, установлених цим Кодексом та іншими законами України.

При накладенні стягнення враховуються характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність, крім випадків накладення стягнення за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксовані в автоматичному режимі, та за порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксовані в режимі фотозйомки (відеозапису). Особливості накладення стягнення при розгляді справ без участі особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксоване в автоматичному режимі, та за порушення правил зупинки, стоянки, паркування транспортних засобів, зафіксоване в режимі фотозйомки (відеозапису), встановлюються статтями 279-1-279-4 цього Кодексу.

Стаття 34. Обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення

Обставинами, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення, визнаються:

- 1) щире розкаяння винного;
- 2) відвернення винним шкідливих наслідків правопорушення, добровільне відшкодування збитків або усунення заподіяної шкоди;
- 3) вчинення правопорушення під впливом сильного душевного хвилювання або при збігу тяжких особистих чи сімейних обставин;
- 4) вчинення правопорушення неповнолітнім;
- 5) вчинення правопорушення вагітною жінкою або жінкою, яка має дитину віком до одного року.

Законами України може бути передбачено й інші обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення. Орган (посадова особа), який вирішує справу про адміністративне правопорушення, може визнати пом'якшувачими і обставини, не зазначені в законі.

Стаття 35. Обставини, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення

Обставинами, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення, визнаються:

1) продовження протиправної поведінки, незважаючи на вимогу уповноважених на те осіб припинити її;

2) повторне протягом року вчинення однорідного правопорушення, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню; вчинення правопорушення особою, яка раніше вчинила кримінальне правопорушення;

3) втягнення неповнолітнього в правопорушення;

4) вчинення правопорушення групою осіб;

5) вчинення правопорушення в умовах стихійного лиха або за інших надзвичайних обставин;

6) вчинення правопорушення в стані сп'яніння.

Орган (посадова особа), який накладає адміністративне стягнення, залежно від характеру адміністративного правопорушення може не визнати дану обставину обтяжуючою.

Стаття 39. Строк, після закінчення якого особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню

Якщо особа, піддана адміністративному стягненню, протягом року з дня закінчення виконання стягнення не вчинила нового адміністративного правопорушення, то ця особа вважається такою, що не була піддана адміністративному стягненню.

Стаття 40. Покладення обов'язку відшкодувати заподіяну шкоду

Якщо у результаті вчинення адміністративного правопорушення заподіяно майнову шкоду громадянину, підприємству, установі або організації, то адміністративна комісія, виконавчий орган сільської, селищної, міської ради під час вирішення питання про накладення стягнення за адміністративне правопорушення має право одночасно вирішити питання про відшкодування винним майнової шкоди, якщо її сума не перевищує двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а суддя районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду – незалежно від розміру шкоди, крім випадків, передбачених частиною другою цієї статті.

Коли шкоду заподіяно неповнолітнім, який досяг шістнадцяти років і має самостійний заробіток, а сума шкоди не перевищує одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян, суддя має право покласти на неповнолітнього відшкодування заподіяної шкоди або зобов'язати своєю працею усунути її.

Стаття 51. Дрібне викрадення чужого майна

Дрібне викрадення чужого майна шляхом крадіжки, шахрайства, привласнення чи розтрата —

тягне за собою накладення штрафу від десяти до тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк до одного місяця з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк від п'яти до десяти діб.

Повторне протягом року вчинення правопорушення, передбаченого частиною першою цієї статті, за яке особу вже було піддано адміністративному стягненню, —

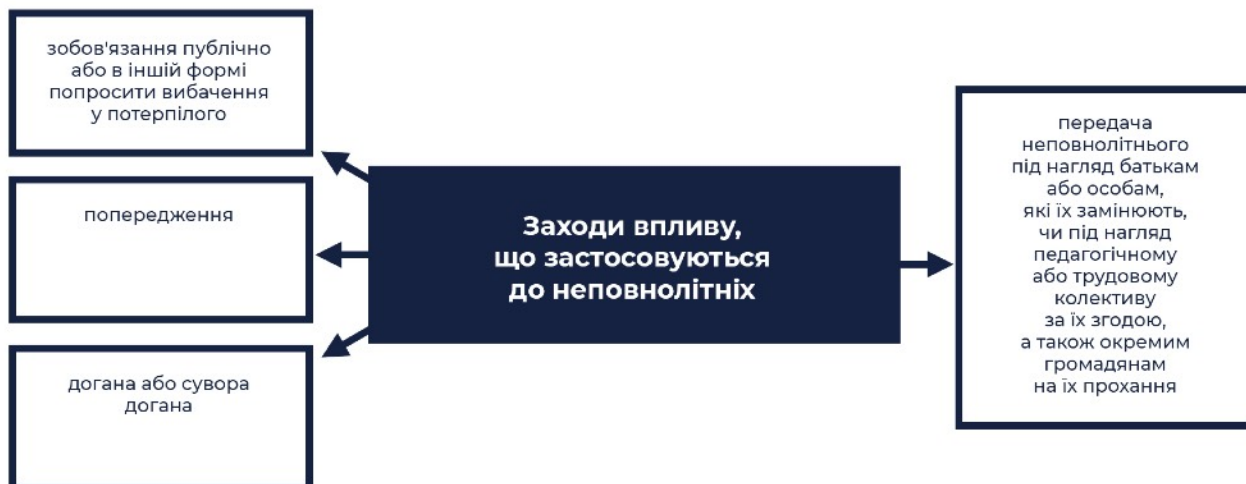
тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи на строк від одного до двох місяців з відрахуванням двадцяти процентів заробітку, або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб.

Викрадення чужого майна вважається дрібним, якщо вартість такого майна на момент вчинення правопорушення не перевищує 1/2 неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Ілюстративний матеріал

Зі Ст.23 КУпАП Мета адміністративного стягнення

Зі Статті 24-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП)

Зі Статті 35 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП)

Зі Статті 34 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП)

Зі Статті 35 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП)

Зі Статті 24 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП)

Практичні завдання

Завдання 1.

(Джерело: с. 167. — Ремех Т. О., Пометун О. І. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Літера ЛТД, 2017. — 224 с.)

У групах проаналізуйте ситуацію за схемою аналізу правової ситуації. Чи правомірно притягнули Михайла Михальченка до адміністративної відповідальності?

НЕВДАЛЕ ЗНАЙОМСТВО

Звичний автобусний маршрут уранці. Пасажири розглядають знайомі краєвиди за вікнами. Раптом гучно лунає нецензурна лексика: це один з пасажирів, 19-річний Михайло Михальченко, вирішив «познайомитися» з привабливою дівчиною, яка сиділа поруч, а та не відповіла йому на «добрі почуття». Що було далі? Водій зупинив автобус і викликав поліцейний патруль. Незабаром відбувся суд. Суддя визнав Михайла винуватим у вчиненні дрібного хуліганства й призначив стягнення — 5 діб адміністративного арешту.

Завдання 2.

(Джерело: с. 167. — Ремех Т. О., Пометун О. І. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. — К.: Літера ЛТД, 2017. — 224 с.)

Проаналізуйте правові ситуації, які містять адміністративний проступок. Чи наставатиме адміністративна відповідальність фігурантів цих ситуацій? Чому?

А. Троє 14-річних хлопців ловили рибу в забороненому місці.

Б. Водій легкового автомобіля задля економії часу перетнув суцільну подвійну смугу.

Завдання 3.

(Джерело: с. 168. — Ремех Т. О., Пометун О. І. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Літера ЛТД, 2017. – 224 с.)

Чи є в діях учасників ситуації склад правопорушення? Якщо так, то якого? Кого, на вашу думку, притягнуть до юридичної відповідальності і якої саме?

«ВЕСЕЛА» КОМПАНІЯ

Приблизно опівночі поліцейний патруль помітив біля нічного клубу шістьох юнаків, які курили й пили пиво. За їхніми зовнішніми ознаками поліціанти запідозрили, що це неповнолітні особи. Коли з'ясували вік юнаків, виявилось, що п'ятьом з них — по 15, а одному — 20 років.

(Підказка: коли розв'язуватимете цю правову ситуацію, зверніться до статей 175-1 та 178 КУпАП).

Завдання 4.

(Джерело: с. 156. — Наровлянський О. Д. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Грамота, 2017. – 192 с.)

Чи доводилося вам бути свідком адміністративних правопорушень? Яку відповідальність нестимуть (чи понесли), на вашу думку, правопорушники?

Завдання 5.

(Джерело: с. 190. — Ратушняк С. П. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 272 с.)

Під час концерту популярного рок-гурту група фанатів (16–17 років) у відповідь на неодноразові зауваження поліцейських вступила в бійку з працівниками правоохоронних органів.

Завдання 6

(Джерело: с. 191. — Ратушняк С. П. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 272 с.)

Неповнолітній Юрко (17 р.) пообіцяв своєму товаришеві Антону (16 р.) принести в міський парк відпочинку мисливську гвинтівку батька і постріляти з неї. Коли Юрко чекав Антона, його було затримано нарядом поліції.

Додаткові запитання:

Як кваліфікувати дії Юрка?

Яке стягнення може бути застосоване до нього?

Чи буде притягнутий до відповідальності його батько?

Завдання 7.

(Джерело: с. 190. — Ратушняк С. П. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 272 с.)

Додаткове запитання:

Укажіть ознаки адміністративного проступку, обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність.

Завдання 8.

(Джерело: с. 167. — Філіпенко Т. М., Сутковий В. Л. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2017. – 208 с.)

Розв'яжіть ситуацію.

Іван, 16 років, та Олексій, 17 років, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, нецензурно лялися й образили відвідувачів та охоронця нічного клубу, який намагався їх вивести на вулицю.

1. Дайте правову оцінку ситуації.
2. Чи буде це діяння адміністративним правопорушенням?
3. Як ви гадаєте, яким чином вплине на розгляд справи вік правопорушників?
4. Як змінилася б ситуація, у якій правопорушники не обмежилися б лайкою та образами й завдали тілесних ушкоджень відвідувачам закладу?

Рекомендовані джерела

Нормативно-правові документи

- Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП)
- Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989
- Конституція України від 28.06.1996
- Порядок виконання адміністративних стягнень у вигляді громадських робіт, виправних робіт та суспільно корисних робіт, затвердженому наказом Мін'юсту від 19. 03. 2013 № 474/5

Підручники, посібники

- Кишеньковий довідничок. Основи права. / Автори-упорядники Бармак М. В., Бармак О. Я. – Тернопіль: АСТОН, 2018. – 416 с.
- Наровлянський О. Д. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Грамота, 2017. – 192 с.
- Ратушняк С. П. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2017. – 272 с.
- Ремех Т. О., Пометун О. І. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Літера ЛТД, 2017. – 224 с.
- Філіпенко Т. М., Сутковий В. Л. Основи правознавства: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Генеза, 2017. – 208 с.

Список корисних ресурсів

- Ковтун М. Суспільно корисні роботи: що потрібно знати старості? Електронний ресурс. Режим доступу: <https://i.factor.ua/ukr/journals/rs/2018/march/issue-1/article-34582.html>
- Що треба знати про адміністративне затримання. Міністерство юстиції України. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/m/scho-treba-znati-pro-administrativne-zatrimannya>